

Sayı : 2020/117

30.3. 2020

Konu : Bitkisel üretim ve tohumculuk sektöründe alınacak tedbirler hk.

T. C
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğüne

Bilindiği gibi 2019 yılı Aralık ayında Çin'de ortaya çıkan Corona virüsü (Covid-19) ile ilgili olarak ülkemizde de ilk önlemler, 2020 yılı Şubat ayının ortalarında alınmaya başlanmıştır. Ancak önümüzdeki günlerde çok daha büyük bir sorunla karşı karşıya gelinme ihtimali vardır. Bu nedenle şimdiden tedbir alınması gerekmektedir.

Önceliğin sağlık olduğu bu süreç içinde yeterli ve sağlıklı gıda üretimi her zaman olduğu gibi ikinci sırada önemini korumaktadır.

Tarımsal üretimin sürdürülebilirliği açısından önümüzdeki 1-2 ay çok önemlidir. Bu süre içinde gerekli tedbirler alınmaz ise çiftçinin üretimi terk edebileceği ihtimali yüksektir.

Üretimi terk eden çiftçiyi tekrar üretime yönlendirmek ise oldukça zordur.

Unutmayalım ki, bu sezonda gerekli tedbirleri alamazsak bir yıllık mahsulü kaybederiz. Önümüzdeki yıl ve daha sonraki yıllarda tarımsal üretimin azalması durumunda fiyatların aşırı yükselmesi ve stokçuların ortaya çıkması özellikle dar gelirlilerin ve bakıma muhtaç olanların gıdaya erişimini güçleştirecektir. Bunun sonucu olarak da toplumsal bir kaosun ortaya çıkması, yağmalar vs. kaçınılmaz olacaktır.

Diğer yandan, gelecek yıl için ihtiyaç olacak tohumlukların üretimlerinin de dikkat ve özenle yapılması için tedbirler acilen alınmalıdır. Bu yıl ve özellikle içinde bulunduğumuz üretim dönemi ile ilgili herhangi bir tohumluk sıkıntısı bulunmamakla birlikte, gelecek yılın tedbirlerinin de şimdiden alınması, gıda üretimi ve arzının devamlılığı bakımından kritik öneme sahiptir.

Bu nedenle arzın devamlığı için aşağıdaki tedbirlerin alınmasında zorunluluk vardır;

1. Toplu olarak yapılan tarımsal faaliyetlerin (örneğin seralarda hasat ve melezleme, fideliklerde tohum ekimi, fide söküm ve hazırlanması, ürün işleme tesislerinde paketleme ve boylama, tarlalarda çapalama vb.) devam edebilmesi için özel izin alınması (çalışanların sağlıklarının korunması için her türlü tedbir alınarak) ve üretim faaliyetlerinin devam etmesi sağlanmalıdır.

TURKTOB
TÜRKİYE TOHUMCULAR BİRLİĞİ

2. Tarımsal ürünlerin(tohum, fide, fidan, süs bitkileri dahil) nakliyesi için gerekli tedbirler alınmalıdır. Bu bağlamda yerel yönetimler ile de koordinasyon halinde gerek nakliye araçlarının gerekse şoförlerin hijyen şartlarını yerine getirmesi sağlanmalıdır. Bunun için gerekirse bazı yollar yeşil hat ilan edilmeli ve yol üzerindeki lokantalar açık tutulmalıdır.
3. Özellikle kırsal kesimde yaşayıp 65 yaş ve üzerinde olan çiftçilerin gerekli tedbirleri olarak çalışmalarını için özel izin verilmelidir.
4. Çiftçilerimizin başta kendileri olmak üzere tüm aile fertleri ve tarımsal işgücünün tamamı, mevcut durum normale dönüncüye kadar sağlık sigortası kapsamına alınmalı ve sigorta ücretleri devlet tarafından karşılanmalıdır.
5. Bir an önce temel girdilerin maliyetlerinin düşürülmesi başta olmak üzere özendirici tedbirler alınmalıdır. Bu kapsamda;
  - Üretim için gerekli olan gübre, tohum, ilaç, yem, mazot gibi temel girdilerin maliyetleri düşürülmeli, KDV ve ÖTV indirimi getirilmelidir. Tarımsal girdilerden özellikle gübre hammaddesinde dışa bağımlıyız. Bu noktada gübre temini ve fiyatların yükselmemesi konusunda acil ve gerekli müdahaleler yapılmalıdır. Aksi takdirde yüksek fiyat gübre kullanımını azaltacak ve buna bağlı olarak da verim ve kaliteyi düşürecektir.
  - Çiftçilerimizin tarımsal elektrik ve su kullanım borçları yıl sonuna kadar faizsiz ertelenmeli, mümkünse su hizmetleri ücretsiz verilmelidir.
6. 2019 yılı desteklemeleri tüm illerimiz için derhal ödenmeli, 2020 desteklemeleri ise 2021 yılına sarkmadan ödenmelidir.
7. Önümüzdeki süreçte, virüs salgını nedeniyle ihtiyaç olabilecek ürünlerin ithalatının da mümkün olamayacağı dikkate alınarak, yurt içi üretimin artırılması için, sertifikalı tohumluk üretim ve kullanım destekleri arttırılmalıdır.
8. TMO, buğday başta olmak üzere 2020 yılı için her ürüne taban fiyatı ve alım garantisi vermeli, piyasa spekülasyonlarına karşı üretim maliyetlerinin üzerinde alım fiyatı açıklamalıdır.
9. “Alım garantili tanzim satışlar” kurulmalı, çiftçi ürününün değerinde satılacağını bilmelidir. Bu süreçte gerekirse tüm ürünleri devlet alıp satmalıdır.
10. Çiftçilerin ve tarımsal işletmelerin Ziraat Bankası, özel bankalar ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan kredi borçları ertelenmeli ve 2020 yılı için faiz alınmamalıdır.

TURKTOB
TÜRKİYE TOHUMCULAR BİRLİĞİ

Ayrıca Tarım Kredi Kooperatifleri bu süreçte kar amacı gütmeyen faaliyetlerini yürütmelidir.

11. İhracat konusunda alınacak önlemler ilk ağızdan hemen açıklanmalı, ihracatçı ve çiftçi önünü görebilmelidir.
12. Çiftçilerin ve tarımsal işletmelerin SGK ve Bağkur primleri ile vergi borçları bu yıl sonuna kadar faizsiz ertelenmeli veya silinmelidir.
13. Özellikle 65 yaş üstünün sokağa çıkma yasağı ve son kararlarla birlikte şehirler arası ulaşımın sınırlandırılmış olması nedeniyle çiftçilerin ÇKS sistemine kayıt ve güncelleme işlemlerinde yaşanabilecek problemler göz önüne alınarak bu yıl için bir kolaylık getirilmelidir. Bu durum özellikle hastalık ve karantina önlemleri nedeniyle üretim alanlarının daraldığı ve tarla bulmakta zaten sıkıntı çekilen patates tohumluğu üretim alanları için önem arz etmektedir.
14. Tarımsal ürün piyasası için tedbir alınmalıdır. Üreticiden düşük fiyata alınan malın tüketiciye çok yüksek fiyatlarla ulaşması engellenmelidir. Aracıların ürünler satılmıyor iddiasıyla çiftçiyi kandırması ve fiyatları düşürme çabası engellenmelidir.
15. Covid-19 bulaşı riskini azaltmak amacıyla tam otomasyonlu ulaşım ve paketleme teşvik edilmelidir.
16. Özellikle sosyal medyada tarımsal üretim ve gıda temini konusunda yaşanan ve olası yaşanacak olan “kara propagandanın” önüne geçilmesi için kamu ve sivil toplum yetkililerinin birlikte hareket ederek ve sıkça açıklamalarda bulunarak toplumsal kontrolü sağlamaları için tedbirler alınmalıdır. Bu kapsamda bir ekip çalışması organize edilmelidir. Birlik ve Alt Birliklerimizin basın ve medya sorumluları aktif olarak bu faaliyetlerin içinde gerekirse 24 saat yer almalı ve her nokta dikkatlice takip edilerek gereği yapılmalıdır.
17. Acil olarak tarımsal üretimin devam etmesinin önemini vurgulayan bir kamu spotu hazırlanarak yayınlanmalıdır.
18. Önceliğin insan sağlığı ve gıdada olduğu bilinciyle, sağlıkta olduğu gibi tarımda da bir bilim kurulu oluşturulmalıdır ve bu kurulda tohumculuk sektörünün de temsil edilmesi sağlanmalıdır.

TURKTOB
TÜRKİYE TOHUMCULAR BİRLİĞİ

Tohumculuk sektöründe ise bunlara ilaveten aşağıdaki tedbirler alınmalıdır;

1. Tohumluk üreticisinin personel yetersizliğine düşmemesi için devlet tarafından koruyucu ve özendirici tedbirler alınmalıdır.
2. İşletmelerin alacağı önlemlere devletimiz maddi ve manevi destek sağlamalı ve bu tedbir ve destekler işletmelere ivedilikle bildirilmelidir.
3. Tohumculuk sektöründe halen %1-18 arasında uygulanan KDV'nin %1'e indirilmelidir.
4. Tarımsal üretim maliyetlerin makul seviyelere çekilebilmesi için tedbirler alınmalıdır. Bu kapsamda sektörde uygulanan işlemler için alınan döner sermaye fiyatları indirilmelidir.
5. Özellikle gelecek yılın tohumluklarının teminini ve dolayısı ile bitkisel üretimi doğrudan etkileyeceği dikkate alınarak, Bakanlığımızın her yıl güncelleyerek yayınladığı "Tohumculuk Talimatı" çerçevesinde yürütülen iş ve işlemler (Beyannamelerin verilmesi, tarla kontrolleri vb.) aksatılmadan uygulanmalıdır.
6. Ülkemizde şekerpancarı, patates, mısır, ayçiçeği ve bazı sebze türlerinin tohumluklarında dışa bağımlılık söz konusudur. Bu nedenle bu türlerin tohumlarının ithalatında sınırların kapatılması veya diğer nedenlerden dolayı karşılaşılabilecek zorlukların önlenmesi için dijital evrakların kabul edilmesi dahil, gerekli tedbirler alınmalıdır. Ayrıca, tohum ekim sezonuna girdiğimiz şu günlerde bir gün bile önem arz etmektedir. Bu nedenle tohum ithalatının yoğun olarak yapıldığı Mersin, Antalya, İzmir ve İstanbul gümrük kapılarında ve Zirai Karantina Müdürlüklerinde yürütülen işlem ve laboratuvar analizleri hızlı bir şekilde tamamlanmalıdır. Bunu sağlamak için gerekirse bu gümrük kapışlarına yakın illerdeki Karantina ve Laboratuvar Müdürlükleri devreye sokulmalıdır.
7. Üretim ve AR-GE yapan işletmelerin ihtiyaç duyduğu ekonomik destekler sağlanmalı, bu kapsamda özellikle elit, orijinal ve ebeveyn tohumluk üretiminde kullanılan girdi maliyetlerinin en az yarısı doğrudan ödeme şeklinde devlet tarafından karşılanmalıdır.

TURKTOB
TÜRKİYE TOHUMCULAR BİRLİĞİ

8. Tohumluk ihracatına yönelik yurtdışında çalışanları bulunan tohum firmalarına personel giderleri için yapılacak bir destek “yurtdışı birimleri ihracat desteği” başlığı altına eklenmelidir.
9. Karantina tedbirleri kapsamında birçok ülkeye üyelerimizin yaptığı tohumluk ihracatı ve sevkiyatı yavaşlamış veya tamamen durmuş durumdadır. Tohum firmalarının maddi ihracat kayıpları çok uygun koşullarda, uzun vadeli, düşük faizli Eximbank ihracat kredisi ile desteklenmelidir.
10. Kısa çalışma ödeneği ile ilgili kapsam genişletilmeli, şartlar iyileştirilmelidir.
11. Perekende tohum satışının esnek çalışma saati ve hijyen kurallarına uymak kaydıyla her gün yapılabilmesi sağlanmalıdır.
12. Bitkisel Üretime Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2019/46) kapsamında ekim dönemleri haricinde faturalandırılmış tohumluklara destekleme ödemesi yapılmaması uygulaması bu süreçte kaldırılmalıdır.
13. Tohum üretim faaliyetleri çerçevesinde toplu olarak çalışılmak gereken iş ve işlemlerin yapıldığı sera, fidelik, tohum işleme ve paketleme alanlarında gerekli tedbirler alınarak faaliyetlerin devam ettirilmesi sağlanmalıdır.

Ayrıca;

1. Başka ülkelerde tohum üretimi yapanlar, ürettikleri kendi tohumlarını Türkiye’ye getirmekte problem yaşamaktadırlar. Ayrıca; gelen bu tohumlara uygulanan vergi kaldırılmalı, AB, Şili gibi ülkelere gelen tohumlardaki gibi gümrük vergisinden muaf tutulmalıdır. Yine, yurt dışında üretilip, Türkiye’de işlenip ihraç edilen tohumlar için dahilde işleme rejimi uygulanmalıdır. Bu uygulama için gereken “gelen ürün ile ihraç edilen ürünün GTİP numarası farklı olmalıdır” kuralı tohum için kaldırılmalıdır.
2. Bitkisel Üretime Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ’in kapsamına 2020 yılı için sertifikalı ve standart sınıfta sertifikaya sahip fidan ve materyal üretimleri de eklenmelidir.
3. Sertifikalı fidan üretim desteği sertifikalandırılan miktara göre doğrudan üreticiye verilmelidir.

4. Sebze üreticilerine fide alım desteği verilmelidir.

Ülkemizin önümüzdeki günlerde gıda ihtiyacının karşılanması noktasında hayati önem taşıyan bu konuların acilen ele alınıp sonuca bağlanmasını bekliyoruz.

Gereğini bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Savaş AKCAN
Yönetim Kurulu Başkanı